

MICHEL ELTCHANINOFF
Putin'in Aklında Ne Var?

MICHEL ELTCHANINOFF 1969 Paris doğumlu Fransız felsefeci, gazeteci ve yazar. Aylık *Philosophie Magazine* dergisinin baş editörüdür. Eserleri arasında *Dostoïevski. Roman et philosophie* (PUF, 1998), *Manuel de survie dans les diners en ville* (Sven Ortolı ile birlikte, Seuil, 2007), *Dostoïevski. Le Roman du corps* (Millon, 2013), *Les nouveaux dissidents* (Stock, 2016) ve *Dans la tête de Marine Le Pen* (Actes Sud, 2017) yer almaktadır. *Dans la tête de Vladimir Poutine* (Putin'in Aklında Ne Var?) adlı kitabıyla 2015 Revue des Deux Mondes özel ödülüne layık görülmüştür.

Dans le tête de Vladimir Poutine

© 2015 Edition Actes Sud, Arles

Bu kitabın yayın hakları Kalem Ajans aracılığıyla alınmıştır.

İletişim Yayınları 2434 • Bugünün Kitapları 216

ISBN-13: 978-975-05-2146-1

© 2017 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2017, İstanbul

EDITÖR Ahmet Insel

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Ece Ziya

BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11

Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

MICHEL ELTCHANINOFF

Putin'in Aklında Ne Var?

Dans la tête de Vladimir Poutine

ÇEVİREN *Melike Işık Durmaz*

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜRLER.....	7
GİRİŞ PUTİN VE FELSEFE	9
I HER ŞEYDEN ÖNCE SOVYETLER	17
II KANT, BÜYÜK PETRO VE JUDO FELSEFESİ	29
III BAŞKANIN İLK FELSEFE AŞKI	41
IV MUHAFAZAKÂR YÖNELİM	55
V RUSYA'NIN YOLU	71
VI AVRASYA RÜYASI	89
VII DOSTOYEVSKİ VE BERDYAYEV, İKİ SAHTE DOST	103
VIII HANGİ İMPARATORLUK?	117
IX AVRUPA VE DÜNYA İÇİN BİR İDEOLOJİ	141

TEŞEKKÜRLER

Yardıı ve önerileri için Galia Ackerman, Alexis Berelowitch ve Wolfram Eilenberger'e, *Philosophie Magazine* ekibine, Alexei Kozyrev, Serguei Khazov-Cassia, Bernard Marchadier, Ilya Platov, Constantin Sigov, Cyrille Sollogoub, Matthieu Sollogoub'a teőekkür ederim. Elbette dikkatli ve sıcakkanlı yayıncım Michel Parfenov'a da őükranlarımı sunarım.

Ayrıca beni yüreklendiren ve destekleyen Élisabeth'e ve çocuklarım André, Rébecca ve Alexandre'a da teőekkür ediyorum.

Bu kitap, *Philosophie Magazine* dergisinin 80. sayısında (Haziran 2014) yayımlanan bir makalemde yola çıkılarak hazırlanmıştır.

PUTİN VE FELSEFE

Rusya, Ocak 2014 başları... Yüksek bürokratlar, valiler, Birleşik Rusya Partisi'nin önde gelen yöneticileri devlet başkanlığı makamından son derece özel bir yeni yıl hediyesi alırlar: felsefe kitapları! Bunlar 19. ve 20. yüzyıl Rus düşünürlerinin kitaplarıdır: İvan İlyin'den *Görevlerimiz*, Nikolas Berdyayev'den *Eşitsizliğin Felsefesi*, Vladimir Solovyov'dan *İyiliğin Doğrulanması*. Gogol bugün yaşasaydı kuşkusuz şık restoranların müdavimi, pahalı arabalardan inmeyen yöneticileri, bu önemli şahsiyetleri, gizemli kuramlarla dolu sayfaların başında kafa patlatırken bir güzel tasvir ederdi. Ama günlerce gecelerce saçımızı başımızı yolmak pahasına bu işe bizim koyulmamız gerek. Hatta Putin yakın zamanda verdiği önemli demeçlerde bizzat bu yazarlardan alıntılar yaptı; dolayısıyla ne demek istediğini anlamaya çalışmamız gerekiyor. En sebatkâr olanlar bu kitaplarda kulağa oldukça tuhaf gelen bazı formüller bulmuş ve bunları zamanımıza uyarlamış olmalıdır: gerçek bir demokraside millî rehberin rolü, muhafazakâr olmanın önemi, maneviyatı dine dayandırma kaygısı, Batı'nın bin yıllık husumetine karşı Rus hal-

kının tarihsel misyonu... Şubat ayında bu yüksek bürokratların bazıları –kesin olarak belirtmek gerekirse Kremlin’in iç politika ve sosyal projelerle ilgilenen departmanları– muhafazakârlık konusunda düzenlenen konferanslara zorunlu olarak katılırlar. Mart’ta Yurttaş Üniversitesi’nin derslerine katılma görevi bu sefer Birleşik Rusya Partisi’nin kadrolarındır.¹ Ama felsefe telafi derslerini kesintiye uğratan tarihsel bir olay yaşanır: Kırım’ın ilhakı. Fakat bu olay çabaları yarıda bırakmanın bahanesi olamaz; aksine. Kanıtı da 10 ile 20 Ağustos arasında yeni fethedilen Kırım topraklarında 2014 Tauris [Kırım] Gençlik Forumu’nun düzenlenmesi olur. Felsefeciler gençlere Vladimir Putin’in başını çektiği “muhafazakâr yönelimin” felsefi kaynaklarını ve güncelliğini anlatmaya gelirler. Bunlar arasında prestijli Moskova Üniversitesi’nden bir profesör de vardır. Boris Mejuyev kalabalık bir izleyici topluluğu karşısında, ülkenin geleceğine dair en can alıcı seçenekleri sıralar: “Apayrı bir uygarlık olarak yükselmek (...) ya da kendimizi Avrupa’nın muhafazakâr kurtarıcısı olarak tahayyül etmek.”² Birçok felsefe tarihçisi, Rus düşünce geleneğinde uzmanlaşmış sayısız isim ona eşlik eder. Aynı anda, deniz kıyısındaki muhteşem bir sarayda, imparator III. Aleksandr’ın eski ikametgâhında birçok başka felsefeci de “Rusya’da muhafazakâr düşünce” ya da “Rus devletinin inşasının yeni bir aşaması olarak Kırım’ın Rusya topraklarına geri dönüşü: 1980’li ve 1990’lı yılların çöküşünden konsolidasyona” gibi başlıklar altında fikirlerini beyan etmekteydi. 2014 Rusyası’nın dört bir yanı buram buram felsefe kokuyordu. Rus düşünürlerden yaptığı alıntılarla bu hareketi başlatan da bizzat başkasının kendisiydi.

1 Natalia Galimova, “Putin sosl Berdyayev”, Gazeta.ru internet sitesinde yayımlanan makale, 16 Mayıs 2014.

2 Rusya Halk Cephesi’nin internet sitesi, 18 Ağustos 2014.